

www.vulkani.rs
office@vulkani.rs

Naziv originala:
Glenn Cooper
SIGN OF THE CROSS

Copyright © 2018 by Glenn Cooper

Translation rights arranged by the Sandra Dijkstra Literary Agency

All Rights Reserved.

Translation Copyright © 2024 za srpsko izdanje Vulkan izdavaštvo

ISBN 978-86-10-05047-9

Ova knjiga štampana je na prirodnom recikliranom papiru od drveća koje raste u održivim šumama. Proces proizvodnje u potpunosti je u skladu sa svim važećim propisima Ministarstva životne sredine i prostornog planiranja Republike Srbije.

GLEN KUPER

ZNAK
RASPEĆA

PRVA KNJIGA SERIJALA O KALU DONOVANU

Preveo Miroslav Bašić Palković

VULKAN
IZDAVAŠTVO

Beograd, 2024.

JEDAN

Sirija, Palestina, 327.

Neumoljivo jerusalimsko sunce peklo je zemlju tvrdu poput kamena. I pored podnevne jare, radnici ogrubele kože, koji su zamahivali teškim pijucima, nisu se usuđivali da prekinu svoj ritam. Gospa je u blizini nadgledala svaki njihov pokret, osluškujući melodičan odjek gvožđa koje udara po otvrdloj površini.

Sedela je zaklonjena šatrom na ravnoj hrpi krša s koje se pružao pogled na iskopavanja. Bez ikakvog osmeha, rimski vojnici čuvali su stražu na svakom uglu tog neograđenog prostora. Ti ljudi i njihovi saborci, koji su okruživali to mesto poput čeličnog obruča, nisu bili obični legionari, već elitna kohorta centuriona koje je odabrao sam car. A nije da je postojala neka konkretna opasnost po gospu, pa čak ni neki opšti osećaj pretnje. Zapravo, većina žitelja Jerusalima podržavala je njen rad i cenila njenu velikodušnost prema siromašnima. Ali ovde nije bilo mesta za nadobudne greške. Samo bi jedan jedini nezadovoljnik s praćkom mogao da izazove nevolje. Ona je ipak bila careva majka, i sama po sebi carica.

Flavija Julija Helena Avgusta.

Krčmarica, koja je najpre bila naložnica cara Konstancija Hlora, a koja je rodila cara još većeg i od njega, kog će istorija znati kao Konstantina Velikog. Čoveka koji se usprotivio vekovima rimske tradicije, pomeo u stranu bogove i prigrlio hrišćanstvo.

Ako ih je Konstantin pomeo, Helena je onda bila metla kojom je to učinio.

Toliko je bila opčinjena tom novom hrišćanskom verom da je u godinama kada je imala blizu osamdeset – kada većini plemkinja ugađaju do krajnosti i nosaju ih od sobe do sobe po udobnim rimskim vilama

– okretna Helena odlazila na hodočašća u udaljene zemlje, u potrazi za Hristovim relikvijama.

Pošto je pristigla u Sveti grad Jerusalem sa svojom pratnjom, zapanjila je običan narod šetajući među njima po njihovim pijacama i crkvama, raspitujući se šta su saznali od svojih predaka o Hristovoj grobnici i Golgoti, poprištu njegovog razapinjanja. Usmenih predanja bilo je u izobilju. Tri stotine godina u zemlji toliko drevnoj i toliko bogatoj pripovedačima predstavljalo je samo zrnce vremena. A sada, dve godine od početka njenog putešestvija, kraj se nazirao, a Helenin uspeh bio je vrtoglav. Dala je da se na licu mesta u Vitlejemu izgrade crkve tamo gde je smatrala da je bilo mesto Hristovog rođenja, kao i na Maslinovoj gori, mestu njegovog uspenja. Ta su otkrića bila samo sitnica u poređenju s ogromnim poduhvatom na Kalvariji: mestu koje su meštani najčešće pominjali kao tačku na kojoj je Isus pokopan. Dve stotine godina ranije, car Hadrijan pokrenuo je obnovu Jerusalima nakon nasilnih i razornih jevrejskih ustanaka. Na Kalvariji je pokrio humku zemljom i podigao ogroman hram Veneri, pa je Heleni zapalo da sad sruši tu građevinu kamen po kamen.

Patrijarh Makarije Jerusalimski bio je Helenin stalni pratilac i duhovnik i upravo je on izabrao mesto za iskopavanja kada je teren raščišćen. Ekipa ljudi s pijucima i ašovima (mahom Sirijaca i Grka), predvođena predradnikom, sirijskom ulizicom po imenu Safar, ubrzo je pronašla neku staru grobnicu isklesanu od kamena, po jevrejskom običaju. Safar je pomogao Makariju da se merdevinama spusti u otkopanu rupu, a kada se vratio do Helene, stari patrijarh je sa suzama u očima objavio da se radi upravo o Spasiteljevoj grobnici. Nekoliko nedelja kasnije, na obližnjem nalazištu, kopači su izvukli i tri natrula i okamenjena komada drveta. Pošto su ih izvadili iz jame i položili pred Helenu da ih pregleda, ona i Makarije su ih s radošću proglasili raspećima Hrista i dva lopova. Ali koje je bilo Hristovo?

Makarije je predložio rešenje te neugodne začkoljice.

Komadi svakog raspeća odneseni su do postelje neke iznemogle žene, koja je umirala od tumora u stomaku. Prvo joj je jedan komad drveta stavljen u ruku. Ništa se nije desilo. Ni drugi komad isto tako nije imao nikakav učinak. Ali treće parče bilo je čudotvorno. Uхватила je drvce i boja joj se od žute popravila u ružičastu, a pritom joj se povukao i otok na stomaku. Ispravila se, po prvi put posle ko zna koliko vremena, i nasmešila.

Znak raspeća

Pronašli su Živototvorni krst.

Heleni je sada preostao još jedan završni zadatak, pre nego što spakuje svoje relikvije i otputuje nazad za Rim. Poslala je kopače nazad u jamu, da pronađu i klinove raspeća.

„Hoće li ih biti tri ili četiri?“ pitala je Makarija.

Patrijarh je seo pored nje u šatri. „Ne bih znao reći, gospo moja. Neki dželatari voleli su da koriste zasebne klinove za svaki članak. Drugi su probijali oba nožna članka jednim jedinim.“

„Pa zaista bih volela da požure“, rekla je. „Ipak sam ja stara žena.“

Patrijarh se nasmejao, kako red nalaže. Bezbroy ju je puta čuo kako to govori.

Dole u jami, skriven od pogleda, Safar je gledao kako njegovi ljudi grebu zemlju ispod tačke na kojoj su pronašli Živototvorni krst. Oštrim okom je nešto uočio. Odgurnuo je najbližeg u stranu i nastavio posao svojim pijukom. Kopajući tako na kolenima, razotkrio je veliki šiljak, pocrneo od oksidacije. Bio je dugačak kao ljudska ruka, pravougaonog oblika, s netaknutom pljosnatom glavom. Taman je hteo da ga izvuče kada mu se pogled spustio na neku crnu tačkicu nedaleko odatle, te je ubrzo razotkrio i drugi klin, kraći, polomljenog vrha. A onda ga je dozvao čovek nekoliko stopa od njega, na sirijskom. I on je iskopao još jedan klin, a dok je čistio rupu oko njega, Safar je ponovo zapazio naznake nečega crnog. Uskoro su četiri klina bila izvađena. Poslednjem je nedostajala polovina glave, očigledno otkinuta tokom zakivanja ili uklanjanja s krsta.

„Gospi će biti drago, zar ne?“ rekao je radnik Safaru.

„Siguran sam da će joj biti izuzetno drago“, rekao je Safar, dižući pogled u blede nebo. „Njen posao je obavljen. Sad može da nas napusti.“

„Hoće li nam dati novaca?“ priupitao je radnik.

„Meni će dati kesu novaca, a ako budeš držao jezik za zubima, onda ću ti ja dati dobar deo toga.“

„Da držim jezik za zubima o čemu?“

„Dobiće samo tri klina.“

„A šta će biti s četvrtim?“

„E taj je moj“, rekao je upirući prstom u poslednji koji su pronašli, onaj s odlomljenom glavom. „Dovoljno sam ti se ja nadirinčio pod jaromom jedne žene.“

„Ali ona je carica.“

„Opet je žena. Ovo je moja nagrada za to poniženje. Osim toga, polomljen je i ona bi nas optužila da smo izazvali štetu. Prodaću tu relikviju. A zucneš li, umrećeš siromašan.“

Safar je upotrebio pijuk da raskopa zemlju oko četvrtog klina, tako da može da ga izvuče napolje. Pohlepno je sklopio prste oko njega da ga opipa, ali mu je stisak odmah popustio. Osetio je nekakvo peckanje u zglobu, blago neprijatnu toplinu, pa je brže-bolje tutnuo klin u prednji džep odore.

Drugi radnik izvukao se iz jame i otrčao do Helenine šatre.

„Safar je pronašao klinove, vaše veličanstvo!“, objavio je.

Helenino izborano lice ozarilo se na tu novost. „Koliko njih?“, pitala je dok im je Safar prilazio. „Tri ili četiri?“

Safar joj je uputio jedan krezubi osmeh. „Tri, vaše veličanstvo. Samo tri.“

DVA

Asunsion, Paragvaj, 1955.

Bio je osetljiv jedanaestogodišnjak, često prezav kada bi se njegov otac ponašao kao zver, što bi tu gorostasnu priliku samo još više razjarilo.

„Budi muško, boga mu! Ne cmizdri!“

A otac mu je bio poput vulkana. Kada bi pritisak u njemu prešao crvenu liniju, došlo bi do erupcije. Otuđenost Ota Šnajdera od društva bila je tolika da nije imao na koga da se istrese osim na ženu i sina. Ali na svakih deset puta kada bi otac pripretilo malom Lambretu zbog nekog stvarnog ili umišljenog prestupa, udario bi ga samo jedanput. Razmer uzdržavanja deset prema jedan bio je toliko neverovatno precizan da bi mali Lambret tačno znao kada je došlo vreme za novu modricu, pa bi se pripremio. Njegova majka telesno kažnjavanje nije podnosila, pa kada bi ono usledilo, ona bi pobjegla iz sobe u suzama, i vratila bi se tek kada bi se završilo, da mu ponudi poljupce i parče kolača sa suvim voćem. A kada bi ona bila meta očeve šake ili nečega još goreg, dečak bi oponašao njenu dobrotu, pa bi donosio majci slatkiše.

„Mrzim ga.“

„Ne misli on tako, Lambrete. Moraš ga voleti. Pod velikim je teretom. Nekada je bio general, važan čovek. A sad je, pa, sad je tvoj otac. Moramo da mu pružimo razumevanje.“

Dečak nije bio upisan u školu. Otac nije hteo da mu dopusti da uči španski, koji je smatrao zaostalim jezikom, a i što je manje ljudi znalo da je porodica iz te skromne kuće iz Nemačke, tim bolje. Majka je u domovini bila nastavnica jezika, i ona je bila ta koja je morala da se bakće sa svetom s druge strane njihove baštenske kapije. Lambretu je držala časove kod kuće šest dana nedeljno, pet sati dnevno, i duže kad bi otac

smatrao da mu previše olakšava. Dobijao je redovne porcije latinskog i grčkog uz časove nemačke književnosti i kulture. Jedini predmet za koji se Oto zanimao bila je istorija. Muke i nedaće arijevske rase bile su za njega posebno važne. Mali mora da zna istinu, a ne cionističku propagandu i slične baljezgarije. Dečak je rođen u Berlinu krajem 1944, kada su ratna dešavanja od loših postala još gora. Oto ga je nazvao Lambret, što na staronemačkom znači *svetlost zemlje*, jedan besmisleno nadobudan potez imajući u vidu tamu koja se spuštala nad Nemačkom. U očevom pisaćem stolu držana je zaključana fotografija Himlera kako spušta poljubac na obraz Lambretu kad je bio beba.

Taj pisaći sto bio je beskrajan izvor njegove opčinjenosti. Tokom godina koje su proveli u toj kući, mali je viđao kako otac otključava fioke stola i proučava raznorazne čudesne artefakte. Kada bi ga pitao za njih, uvek bi bio ljutito prekoren, sve dok mu otac jednom napokon nije rekao da će jednoga dana sve blago iz tog stola biti njegovo.

„Kada?“

„Kad ja budem mrtav.“

„Kad će to biti?“

„Uskoro, ako bude kako ona đubrad žele.“

Lambret nije znao ko su ta đubrad, ali je potajno navijao za njih.

U poslednje vreme, kada bi otac po podne dremao, a majka pripremala večeru, dečak bi se prepustio znatiželji prema sadržaju velikog pisaćeg stola, pa bi se odvažio da ode u radnu sobu i potraži ključ od fioke. Bila je to velika soba, s mnogo mogućih mesta za skrivanje. Bilo je na stotine knjiga, pepeljara, držača za lule, vojnih i ukrasnih pivskih krigli i raznih drangulija. Postojala je čak mogućnost da se ključ nalazi kod oca. Lambreta to, međutim, nije odvratilo. Dnevno nije trošio više od pet minuta na hitru pretragu. Posledice, ako bi ga otkrili dok burla po zabranjenoj sobi, bile su previše velike da bi o njima smeo da razmišlja.

Lambret je opet pokušao. Osvrćući se neprestano ka časovniku s klatnom na ploči iznad kamina u radnoj sobi, tako da ne izgubi pojam o vremenu, dečak je zavirio u svaku pivsku kriglu i oko njih, mada je taj teren već pretresao. Komšijski pas je zalajao. Časovnik s klatnom oglasio je pređenih pola sata. Tad mu je i sinulo da časovnik nikada nije proverio. Privukavši stolicu, popeo se na nju, pa je oprezno skinuo časovnik pod staklenim poklopcem i spustio ga na pisaći sto. Na mesinganoj osnovi

Znak raspeća

bio je neki natpis: počasna poruka ocu od njegovog puka i kukasti krst s ugrađenim kamenčićima crvenim poput rubina. Podigao je časovnik da pogleda odozdo i – eto ga! Ključ pisaćeg stola na kožnoj omći.

Pas je ponovo zalajao.

Drhteći, dečak je uzeo ključ i ugurao ga u ključaonicu u gornjoj fioci. Obrnuvši ga, začuo je prijatno škljocanje kada je mehanizam otključao fioke sa strane. U daljini je čuo kako majka spušta težak lonac na šporet. Preostalo mu je još pola vremena za istraživanje. Usmerio se pravo na najnižu fioku zdesna. Onu iz koje je otac, video je to davno, izvadio artefakt koji mu je sve do dana današnjeg grozničavo potpirivao maštu. Unutra se nalazio jedan jedini izduženi predmet umotan u plavi baršun.

Bio je težak.

Seo je u očevu stolicu, spustio ga na sto i polako odmotao.

Bio je baš onakav kakvog ga je i upamtio.

Vrh koplja bio je šezdeset centimetara dugačak od vrha do praznog udubljenja za dršku. U najširem delu imao je pet centimetara u prečniku. Čelik je bio taman, skoro crn. Opčinili su ga njegova težina i ukrasi. Tanki list kovanog zlata, toliko blistavog da su ga oči pekale, bio je obavijen oko srednjeg dela sečiva. Iznad te zlatne opne, tanak crn šiljak zauzimaao je središnji žleb usečen u čelik. Pridržavala su ga četiri odvojena parčeta čvrsto obmotane srebrne žice. Koplje mu je delovalo kao oličenje fizičke snage, te je, držeći ga u ručicama, dečak skoro mogao da oseti njegovu razornu moć.

„Šta to radiš?“

Lambret je zamalo ispustio oružje.

Otac je stajao u vratima samo u čarapama.

„Izvinjavam se“, promućao je dečak.

„Znaš da ćeš biti strogo kažnjen, jelda?“

Lambret je znao da mu sleduju batine i da će one biti zaslužno gadne. Ali nešto mu tu nije štimalo. Otac se činio previše smiren u datim okolnostima i to je dečaka još više onespokojilo.

Usta su mu se toliko osušila da reči gotovo nisu htele ni da izađu napolje. „Znam.“

„Čuo sam psa kako laje“, rekao je otac rasejano. Stupio je u sobu. Lambret je namah pomislio da bi mogao da se odbrani tim predmetom u rukama. „Znaš li šta je to?“

„Koplje?“

„Konjaničko koplje, zapravo. Glava rimskog konjaničkog koplja. Reč je o replici. Znaš li šta to znači?“

„Da nije pravo?“

„Jeste ono dovoljno pravo. To znači da nije originalno, ali je ipak poprilično posebno. To ti je replika Longinovog koplja, takođe nekima znanog i kao Koplje sudbine. Jesi li ikada čuo za njega?“

Dečak je odmahnuo glavom.

„Longin je bio rimski vojnik koji je upotrebio svoje koplje da dokrajči Isusa dok je ovaj bio na raspeću. Hrišćani kažu da je to koplje sveto.“

„Stvarno?“

„To ne znam, ali poseduje izvesne moći. Bar ono pravo.“

Lambreta je ohrabrila opuštenost ovog razgovora. Obično bi salva dernjave i psovki prethodila kažnjavanju. „Gde si ga nabavio?“

„Dao mi ga je u poslednjim danima rata Hajnrih Himler lično. Znaš ko je on bio, jelda?“

„Da.“

„Himler je imao i pravo Sveto koplje, ali je ono bilo previše dragoceno za pokazivanje pa je dao da ovu repliku napravi čuveni japanski izrađivač mačeva, koji je došao u Nemačku čak iz Kjota. Na kraju rata, Himler mi ga je dao kao nagradu za moju službu Rajhu. Bio je to trenutak za ponos.“

„A gde je pravo?“

„Ah, taj razgovor ću obaviti s tobom kada budeš dosta stariji. Polazem velike nade u tebe, Lambrete. Namera mi je da ispuniš značenje svog imena i povратиš svetlost i nadu u našu osakaćenu otadžbinu. Ja verujem da je tvoja sudbina da jednoga dana pronađeš...“

Začuo se kratak vrisak iz kuhinje. Čuvši majčin krik, dečak je ispuštio vrh koplja na ćilim.

Oto Šnajder pritrčao je prozoru radne sobe da razdvoji zavese. Crni automobil s četvoro vrata čekao je pored ivičnjaka.

Lambret je začuo bat teških koraka u hodniku.

Otac ispljunu reči – „Svinja izraelska. Konačno i ovo da se desi!“ – pa je u dva koraka prešao rastojanje između prozora i pisaćeg stola. Otvorio je središnju fioku i zgrabio mali crni pištolj, isti model *Valtera* koji je i Hitler upotrebio na sebi. Lambret je gledao kako pridiže pištolj do slepoočnice.

„Tata?“

Znak raspeća

„Ne skreći pogled!“, dreknuo je otac. „Pogled skretati nećeš! Ovo će te pretvoriti u muškarca!“

Vrata radne sobe su tresnula i uljez uzviknu: „Nemoj!“

Učinivši kako mu je rečeno, Lambret je odgledao kako otac sebi raznosi mozak.

TRI

Abruco, Italija, sadašnjost

Mladi sveštenik Đovani Berardino probudio se iz popodnevnog dremeža mokat od znoja. Prozorski kapci bili su zatvoreni te mu je u sobi bilo mračno i neprijatno toplo, uprkos zujanju stonog ventilatora. Čak je i prost čin paljenja noćne lampe postao težak. Već je naučio kako da ustane iz kreveta bez upotrebe ruku, tako što bi brzo prebacio noge dole i upotrebio taj zalet da ustane. Pošto se ispravio, snebivljivo je proverio zglobove obmotane gazom. Bila je umrljana svežom krvlju. Zamalo se zagrcnuvši od suza, oprezno je spojio dlanove i pognuo glavu da se pomoli.

To bolno krvarenje počelo je mesec dana ranije. Dosad je uspevao da ga prikrije od svojih novih parohijana u srednjovekovnom brdskom gradiću Monte Sula, ali se pribojavao da će biti otkriven i primoran da ode kod lekara. Časne sestre su, uz nekoliko parohijana, već primetile da mu se veselo raspoloženje, koje je pokazivao po dolasku, pokvarilo, pa su počela govorkanja. Da ga nije nešto iznerviralo? Da se ne suočava sa sumnjom, koja muči svakog mladog čoveka u prvim danima svešteničke službe? Ili možda kod njegove nove braće i sestara postoji nešto što mu se ne sviđa?

Sveštenikova kuća nalazila se tačno s druge strane trga od drevne Crkve Svetog krsta. Njegova sobica imala je zasebno kupatilo pa je tamo, navukavši crne pantalone, lagano odmotao gazu. Nije baš voleo da gleda rane. Bile su duboke i krvave, prečnika novčića od dva evra. Naneo je malo melema i ponovo ih previo poslednjim komadom čiste gaze. Moraće da nabavi još u apoteci tog popodneva. Apotekar mu je ranije već dobio vickastu opasku na račun njegove potrebe za tolikim zavojima: „Jeste li se vi to dali u pravljenje mumije, padre?“ Strepeo je od zapitkivanja, ali

šta drugo da uradi? Nije mogao da zamoli sestru Terezu ili sestru Veru da obave kupovinu umesto njega.

Uprkos vrućini, bio je prisiljen da odbaci svoje crne sveštenečke košulje kratkih rukava u korist onih s dugim. Prebacio je jednu od njih preko potkošulje i počeo spor i mukotrpan zadatak zakopčavanja. Kada je završio, ugurao je plastični crkveni okovratnik na njegovo mesto pod kragnom, štrecajući se od bola.

Vizija se pojavila naprasno i neočekivano, kao i uvek. Otkako su se rane pojavile, nije prošlo ni dana bez barem jedne. Ovo mu je bila druga od doručka. S vremenom je počeo da prihvata te međuepizode iz raznoraznih razloga, od kojih je jedan bio i povlačenje bola koji ih je pratio. Čvrsto je zažmurio i spustio ruke uz bokove, dopuštajući viziji da se spusti na njega i kroz njega.

Lice mu je omekšalo i on progovori: „Da, da, da, da.“

U istom tom trenutku, Irena Berardino obavljala je kupovinu u centru Frankavile al Mare, nekih devedeset kilometara istočno od Monte Sule, na Jadranskoj obali.

Vucarajući tešku najlonsku kesu za kupovinu, zamenila je klimatizovanu samouslugu za sparnu vlažnost Neptunove avenije. Taman se zaputila ka stanu, koji je delila s majkom, kad je zastala kao ukopana i zagledala se u čoveka koji je upravo ulazio u jednu od radnji. Isprva je pomislila da joj se to nagla promena temperature poigrava s umom, ali nije joj trebalo mnogo vremena da zaključi da je oči ne varaju.

Niko drugi nije izgledao kao njen brat, a ovo jeste bio njegov omiljeni lokal u kojem služe đelato.

Lako ga je bilo primetiti pošto je bio preko stotinu i osamdeset centimetara visok, bucmast, kratke crne kose sa zaliscima i dugačkim staromodnim zulufima. A tu su pride i njegova stopala, toliko velika da su ga zbog njih zafrkavali. „Šta su ti to, cipele ili čamci?“, dovikivala bi mu deca. A tu je, dakako, bio i njegov sveštenečki okovratnik.

„Dovani?“, uzviknula je baš kada su se vrata zatvorila za njim.

Potrčala je niz ulicu i provirila kroz prozor lokala. Vlasnik je bio iza tege, vadeći đelato s komadićima čokolade u plastične čaše za neku majku i njeno dvoje male dece. Đovanija nije mogla nigde da vidi.

Otvorila je vrata i ušla unutra.

„Oprostite?“, upitala je. „Gde ode onaj sveštenik?“

Glen Kuper

„Koji sveštenik?“, pitao je vlasnik.

„Ovaj što je upravo ušao.“

„Nisam video nikakvog sveštenika.“

„Izvinjavam se“, rekla je Irena, „upravo sam ga videla kako ulazi.“

Ona majka bacila je pogled preko naočara u mladu ženu. „Niko nije ulazio“, rekla je.

„Ali to je nemoguće“, rekla je Irena. „Imate li toalet ili stražnja vrata?“

„Samo iza teže“, reče vlasnik sad već iznerviran. „Niko nije ulazio. Nego, želite li vi delato? Ako ne želite, molim vas da odete!“

ČETIRI

Kembridž, Masačusets, tri meseca kasnije

Protivnik je bio dvadeset i pet godina mlađi od njega: glavna uzdanica Harvardskog boksterskog kluba, u kojem većina članova pre pridruživanja nije nikada navukla rukavice. Taj klinac iz Luizijane, student završne godine, bio je izuzetak. Odradio je nekoliko godina u *Juniorskim zlatnim rukavicama** u srednjoj školi i bio je kapiten kluba.

Kal Donovan sparringovao je s njim i ranije, ali nije već neko duže vreme. Godina mu je bila puna obaveza. Od pretrpanog rasporeda predavanja i obaveza u vezi s pisanjem i držanjem govora, pre svega je trpelo Kalovo vreme za teretanu.

Penjući se u ring, klinac mu je doviknuo: „Nisam te viđao ovde u poslednje vreme.“

„Trenirao sam u tajnosti“, rekao je Kal udarajući rukavice jednu o drugu.

Boksterski ring podignut je na studentskom trgu ispred Naučnog centra, pod šatrom na otvorenom. Bilo je to godišnje *Borilačko veče* njihovog kluba, te su znatizeljni studenti dolutali pod šatru, zauzeli sedišta i, kako je toplo veče odmicalo, dali se u klicanje i navijanje, kako se već u takvoj prilici i očekuje.

Klub je bio poseban u sportskom svetu po tome što je članove prihvatao i među studentima i među nastavničkim osobljem, mada je poslednjih godina Kal bio jedini član osoblja. Prvi put je boksovao tokom svog kratkog boravka u vojsci, pre nego što je zaključio da fakultet možda i nije tako loša ideja. Kasnijih godina će taj sport koristiti da se izduva, iako to nisu svi smatrali dobrom zamišlju, a među njima i njegov mladi pomoćni trener.

* Američka amaterska boksterska liga. (Prim. prev.)

Džo Marfi posedovao je irski naglasak svežeg došljaka, čist golvejski. „Pogledajte samo koliki je“, rekao je, posmatrajući kako klinac razigrano seje udarce kroz vazduh. „A i prebrz je. Mislim da bi trebalo da predate meč.“

„Trebalo je da se baviš motivacionim govorima“, reče Kal. „Hajde uradi nešto korisno i namaži mi malo vazelina.“

„Gde?“

„Na obrve, Džo! Zar nikada ranije nisi asistirao u nekoj borbi?“

„Ni u jednoj jedinoj. A kako će vam dopreti do obrva kroz štitnik za glavu?“

„Iznenadio bi se.“

Marfi je obavio zadatak pa je sišao iz ringa i uzeo peškir.

„Šta ćeš s tim?“, upitao je Kal.

„Da ga ja spremim za svaki slučaj. Peškir je znak za predaju, zar ne?“ Najavljiivač, instruktor s Odseka za fizičko vaspitanje na Harvardu, koji je u klubu služio kao glavni trener, prihvatio se mikrofona.

„No, dobro, dame i gospodo, ovo je poslednja borba u našem rasporedu, teška kategorija od osamdeset kila. U grimiznom šortsu, pravo iz Baton Ruža, pozdravimo klupskog kapitena i studenta završne godine Džejsona Kida Bajua Morana!“

Začuše se poletna klicanja od ekipe Moranovih drugova iz student-skog doma Adams.

„A u plavom šortsu, sasvim sigurno najneobičniji član našeg kluba, koji nam dolazi pravo iz Kembridža, pozdravimo, molim vas, Kalvina Kosača Donovana, profesora istorije religije i arheologije Teološkog fakulteta na Harvardu! Puna usta zvanja, jelte?“

Kal nije imao svoju publiku. Dobio je malo učtivog tapšanja, ali je jedna žena nekoliko redova dalje bodro uzviknula: „Napred, Kale!“

Kal se okrenuo da bi izveo duboki naklon.

Bila je s još jednom ženom, koja joj reče: „Znaš ga?“

„O, još kako.“

Druga žena je odmah navalila: „Znaš ga, ili ga *znaš*?“

„Zapravo i jedno i drugo. Bili smo zajedno pre nekoliko godina.“

„U prošlom vremenu. Prošlo vreme je dobro. Predivan je. Je li slobodan?“

„Koliko ja znam, jeste, ali kod Kala ti je to uvek *đene-đene*.“

„Koliko ima godina?“

„Ne znam, oko četrdeset i pet.“

„Većina muškaraca tih godina izgleda kao kegle za kuglanje. A ovom bi na trbušnjacima mogla veš da pereš. Hoćeš li me upoznati s njim?“

„Pod jednim uslovom.“

„Kojim?“

„Da obećaš da me kasnije zbog toga nećeš mrzeti.“

Pošto je sudija dao Kalu i Džejsonu uputstva, klinac je jezikom dopola izvukao štitnik za zube i reka: „Vidim da u svom uglu imaš nekog popa. Odlično!“ Potom je vešto uvukao štitnik za zube na mesto.

Kala je brinulo da će, ukoliko pokuša s istim manevrom, izgubiti štitnik za zube negde na strunjači, pa se samo nasmešio i odbrundao nešto. A iz njegovog ugla, otac Marfi mu doviknu: „Pazite se njegove levice! Kad smo već kod toga, pazite se i desnice!“

Na zvuk zvona, klinac je hitro poskočio pa sačekao da se Kal dogega na sredinu ringa. Tu ga je sačekao čitav nalet udaraca levicom, od kojih mu je polovina završila na licu. Kalov štitnik za glavu upio je bezbolno te udarce, ali se ne bi isto moglo reći i za direktan udarac zdesna u vilicu. Taj je osetio sve do tabana.

Odmaknuo se, ali je klinac pošao za njim da bi prilepio Kalu levicu u lice, odmeravajući ga za još jedan udarac zdesna.

Kal je zaključio da je došlo vreme da prekine da izigrava boks džak tom klincu, pa je pokušao s kombinacijom hitrih udaraca i sleva i zdesna, ali se zapetljao u Džejsonove patike broj četrdeset i osam, pa je tresnuo bokom na strunjaču.

„Okliznuo se!“ uzviknuo je sudija odgurujući klinca dok se Kal ne podigne.

„Zašto, dovraga, ne ostanete dole?“ doviknuo je Marfi.

Bilo je nemoguće pokazati popu srednji prst kroz bokersku rukavicu. Kada se borba nastavila, Kal je primio još nekoliko udaraca u glavu, uspevajući da izvede samo jedan oštar aperkat kada se klinac nagnuo prema njemu. Pogodio ga je posred čela, ali ga to, izgleda, nije nimalo usporilo. Već zadihan od napora, Kal je zaključio da može samo da pokuša da razvuče vreme do kraja runde, pazeći da ne bude opet udaren, ali Džejson nije imao nameru da ga mazi. Zahuktao se kao parna mašina, zasipajući ga delotvornim kombinacijama po licu zahvaljujući svom nadmoćnom

domašaju. Kalu je već počelo da se vrti u glavi. Ostalo mu je ili da se sruši, ili da pokuša nešto drugo. Glava tog klinca bila je predaleko, ali mu je njegov stomak bio u dometu. Nasrnuo je na srednji deo Džejsonovog tela i zadao dobar kroše desnicom kada se zvono oglasilo.

Marfi ga je čekao u ćošku s hoklicom, bocom vode i kofom u koju može da pljuje.

„Da budem iskren, teško mi je da gledam ovo“, rekao je pa štrcnuo malo vode Kalu u usta. „Nisam imao pojma da će biti ovoliko nasilno.“

„Nisi znao da je boks nasilan?“, reče Kal daščući.

„Pa, pretpostavljam da nisam mislio da i ovaj fakultetski jeste.“

„Vidiš li ono?“, pitao ga je Kal gledajući u suprotan ugao.

„Šta?“

„Trlja stomak. Mislim da sam ga povredio. Dole je bio nekako mekan. Verovatno banči kao i većina studenata završne godine, loče pivo i jede previše hleba i testenine.“

„Da li biste prestali da moju ishranu opisujete na jedan tako omalovažavajući način?“

„Probaću nešto. Ako mi ne upali, biće mi potrebna vožnja do gradske bolnice u Kembridžu.“

Marfiju se nakrivio sveštениčki okovratnik pa ga je namestio. „Nisam imao pojma da će moja zaduženja kao vašeg postdiplomca biti ovoliko šarenolika.“

Kada je zvono oglasilo drugu rundu, dopustio je da klinac sam dođe do njega. Kal je zauzeo jedan čisto odbrambeni stav: oštro nagnut u struku, rukavica podignutih do lica, koristeći ruke i laktove da zaštiti srednji deo tela. Njegov suparnik je progutao mamac, pa se primakao, obrušavajući čitav pljusak aperkata po Kalovim rukavicama u pokušaju da ih razdvoji i dopre mu do lica.

Kal je upijao udarce rukavicama dobrih trideset sekundi, dok nije osetio da klinac polako posustaje. A kada je momak spustio desnu ruku nisko, da bi dobio jači zamah za aperkat, Kal je nasrnuo i u munjevitom kružnom zamahu usmerio desnicu ka njegovom stomaku.

Klinac je zastenjao i istog trenutka opustio obe ruke. Kal je nadovezao levicu u istu tačku, pa snažni udarac desnicom, pa opet levicom. Klinac je ponovo prostenjao, odmičući se staklastog izraza lica, a Kal nije krenuo